

Angelca Žiberna, soc. delavka
Inštitut za načrtovanje družine Ljubljana

O problematiki splava v Ljubljani v letu 1972

Ljubljanska komisija I. stopnje za odpravo plodu vključuje 14 ljubljanskih in okoliških občin. Število prosilk za prekinitve nosečnosti je že nekaj let na istem povprečju. V zadnjem času je opaziti celo številčni porast vloženih prošenj, ne glede na to, da smo z organizirano ginekološko oz. kontracepcijsko službo dosegli vse večjo osveščenost in uporabo kontracepcijskih sredstev. Pri tem je treba upoštevati to, da je Ljubljana industrijsko središče, kamor se priseljuje s podeželja in iz drugih republik vse več mladih ljudi, ki se zaradi nižje šolske izobrazbe oz. zaradi pomanjkljive vzgoje težje prilagajajo novemu okolju. Prav tako je Ljubljana študijsko središče in tako se priseljuje v mesto vse več mladih ljudi, kar občutno vpliva na težjo vsebinsko kakor tudi kvantitativno problematiko splava v Ljubljani.

Številčni pregled vloženih prošenj v zadnjih letih:

Leto	Vloženih prošenj	Odobrenih prošenj	Zavrjenih prošenj
1965	3596	2725	871
1966	3315	2645	670
1967	3370	2783	587
1968	3195	2611	584
1969	3476	2990	486
1970	3094	2468	626
1971	3359	2682	677
1972	3340	2636	704

Število vloženih prošenj za splav v letu 1972 v posameznih ljubljanskih občinah:

Občina	Število prosilk
Ljubljana-Vič	623
Ljubljana-Šiška	619
Ljubljana-Center	426
Ljubljana-Moste-Polje	425
Ljubljana-Bežigrad	409

Iz tega je razvidno, da je v občini Vič največ prosilk predvsem zato, ker na tem območju stanuje večina študentk, v občini Šiška pa se izredno hitro širi stanovanjsko naselje.

O vzrokih za splav vodimo skupno evidenco za vse občine, problematika pa je v vseh občinah približno enaka, razen v občini Vič, kjer imajo mladi glede na študij posebne probleme. V letu 1972 je vložilo 84% žena prošnjo za splav iz socialnih vzrokov, 6% iz medicinskih (bolezni ali zanositev s kontracepcijskimi sredstvi) ter 10% iz osebnih razlogov. Med socialnimi vzroki je najmočnejše zastopano stanovanjsko vprašanje s 23% (samske prosilke stanujejo v podnajemniških stanovanjih, družine pa stanujejo v kletnih, vlažnih, majhnih enosobnih prostorih). Na drugem mestu so vzrok neurejene družinske oz. osebne zadeve 22%. V tej skupini so vštete prosilke: samohranilke, neporočena dekleta, ki zaradi neresnega razmerja s partnerjem nimajo socialnih pogojev, da bi lahko rodile otroka. Na tretjem mestu je socialno materialno stanje družine v 14% (starša imata nizke dohodka za preživljanje ter že dvoje ali več otrok). Za tem je neurejeno otroško varstvo, matere namreč pravijo, da so se že z enim otrokom tako utrudile, da si ne morejo privoščiti drugega otroka. Med socialnimi vzroki nastopajo še druge težave, npr. razdor v družini, razveza, bolezen v družini, alkoholizem ipd. Pri tem je potrebno dodati, da so socialni vzroki glede na vrsto pogostokrat združeni, npr. družina nima stanovanja, starša imata nizke osebne prejemke, pridružujejo se neurejeno varstvo in v 25% še alkoholizem moža. Nekaj primerov pa smo zabeležili, ko so tudi žene postale žrtev alkohola.

Vzrok — socialno materialno stanje družine je bil najmočnejše zastopan v letu 1966 in v letu 1972.

Po starosti je med prosilkami 36% starih od 18 do 25 let, 31% pa od 31 do 40 let. Skrb pa zbuja dejstvo, da je večina prosilk mladih, ki se morajo zaradi socialnih vzrokov odpovedati materinstvu.

Glede na stan je 64% poročenih, 31% samskih, 4% razvezanih in 1% vdov. Število samskih se je v letu 1972 povečalo za 3%.

Poklicna struktura prosilk pa je naslednja: 42% delavk, 31% uslužbenk (med te prištevamo vse tiste s srednjo oz. višjo in visokošolsko izobrazbo), 14% študentk, 9% gospodinj in 4% kmetic.

Pred komisijo je bilo v 1971. letu 96 mladoletnic, v letu 1972 pa 110 — to kaže na porast. Zelo veliko pa je takih, ki v kritičnem času dopolnijo 18 let. Komisija mladoletnim prosilkam v glavnem splav sicer odobri, ker pač meni, da so dekleta brez poklica, sredi šolanja, večina jih izhaja iz neurejenih družinskih razmer, prav tako so pa tudi razmerja s partnerjem slučajna.

Komisija je 20 prosilkam prošnjo zavrnila zaradi previsoke nosečnosti, v zadnjem času namreč je več takih mladoletnih oseb, ki se šele v III. ali IV. mesecu zavedajo svoje nosečnosti. Težave ima komisija tudi s tem, ker so v veliko primerih starši težje dosegljivi (zaposleni v tujini, mladoletnice iz drugih republik — v Ljubljani se zaposlujejo že 15-letna dekleta), potrebna pa je njihova privolitev k izvršitvi splava. Med mladoletnimi prosilkami so v glavnem trgovske ali frizerske vajenke, dijakinje srednjih strokovnih šol, ki so se priselile s podeželja v mesto. Večina od njih ni bila deležna spolne vzgoje, ne v družini in ne v šoli.

Po številu otrok je stanje naslednje: 58% prosilk ima 2 otroka, 26% prosilk je brez otrok, 21% žena ima le po enega otroka in 11% prosilk ima troje ali več otrok.

Povratnice še zmeraj pomenijo problem, vendar pa je število v vseh letih približno enako v povprečju 28 do 30%. V letu 1972 je bilo pred komisijo 72% žena prvič, 15% drugič, 9% tretjič, 4% štirikrat ali večkrat. Med njimi je bilo 13% žena, ki so jim odobrili splav v zadnjih 3 letih, in 3% takih, ki so bile pred komisijo v enem letu dvakrat.

Prošnjo za splav pa vloži vsako leto več žena oz. deklet iz drugih republik, npr. v letu 1972 je bilo približno 17% teh prosilk, v letu 1973 pa število občutno narašča (na komisiji v februarju je bilo med prosilkami 24% žena iz drugih republik. To so v glavnem žene, katerih možje so se zaposlili v Ljubljani, pa tudi dekleta se zaposlujejo v Ljubljani).

OSNOVNI PROBLEMI:

- slaba poučenost mladih o spolni vzgoji;
- zmanjšana odgovornost partnerjev, zlasti do mladih deklet, ki nasedajo obljubam;
- vse več je prosilk, ki zanosijo s poročenimi partnerji;
- socialna služba ima premalo možnosti, da bi bila učinkovitejša pri pomoči tistim prosilkam, ki želijo roditi, pa so v socialnih težavah (veliko prosilk namreč se težko odloči za splav).

Predlogi:

1. Potrebno je doseči večji interes družbenih dejavnikov za uresničevanje ciljev pri načrtovanju družine, pri čemer naj bi se poglobili v problematiko splava — sledila naj bi večja zavzetost oz. usklajena akcija pri reševanju socialnega in stanovanjskega problema mladih družin.

2. Pospešiti je treba zdravstveno, pedagoško in socialno vzgojo moške in ženske mladine, predvsem z vidika vzgoje za zavestno in odgovorno starševstvo in humanejše odnose med spoloma.

3. Motivirati mlade (v delovnih organizacijah, v vseh šolah), da uporabljajo kontracepcijska sredstva in se pri omejevanju nezaželene nosečnosti ne zatekajo k splavu.

4. Hitreje je treba širiti zmogljivost varstva otrok in razvijati take oblike, ki bodo dostopne tudi otrokom iz delavskih družin, katerih starši delajo v več izmenah. (Starši se zavedajo vrednosti vzgoje, v veliko pomoč pa bi jim bila tudi skrajšana oblika vzgoje in popoldanskega varstva.)

5. Razširiti socialno in svetovalno službo v delovnih organizacijah in na srednjih oz. strokovnih šolah, kajti mladi imajo mnogo problemov, ki jih sami težko rešujejo (zlasti priseljena mladina).

6. Razviti je treba različne oblike kulturnega življenja mladih, kajti mladi sami pravijo, da zaradi siromašnega kulturnega življenja dostikrat zaidejo v slabo družino, da se nagibajo k alkoholizmu in tako prihaja do neresnega razmerja oz. do nezaželene nosečnosti.

7. Potrebno je vsebinsko izpopolniti karton za zbiranje statističnih podatkov (10 let stara kartoteka ne ustreza potrebam sedanje statistike), kajti nastopajo že novi vzroki, npr. otroško varstvo in razširjeni osebni vzroki.